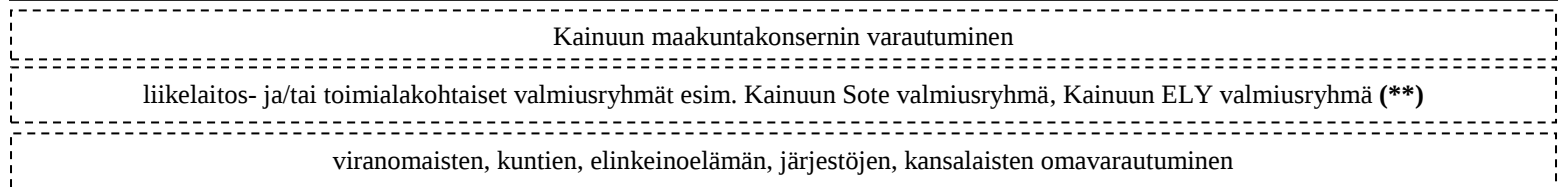
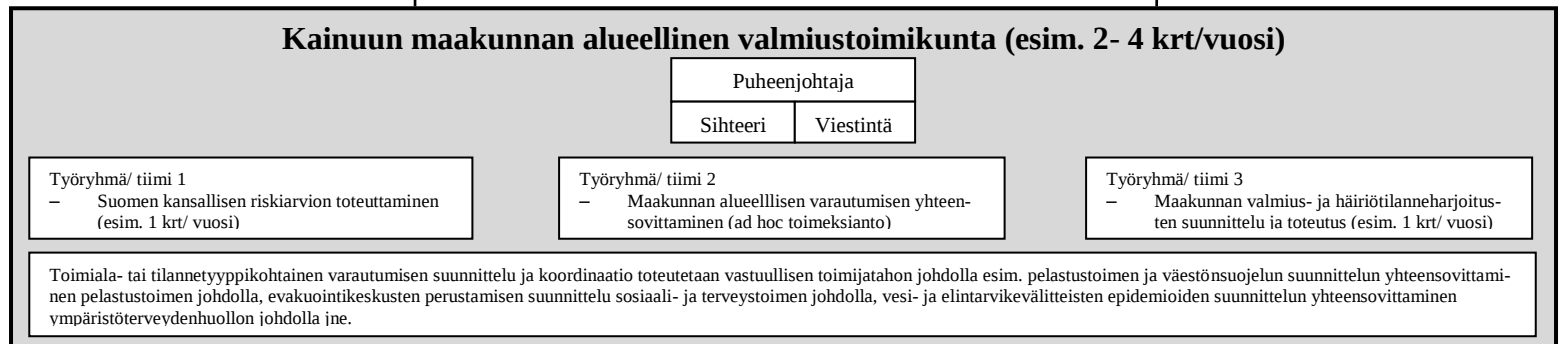
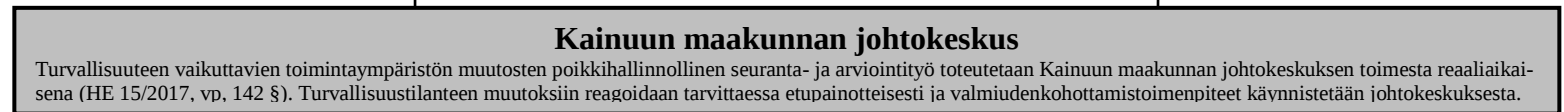
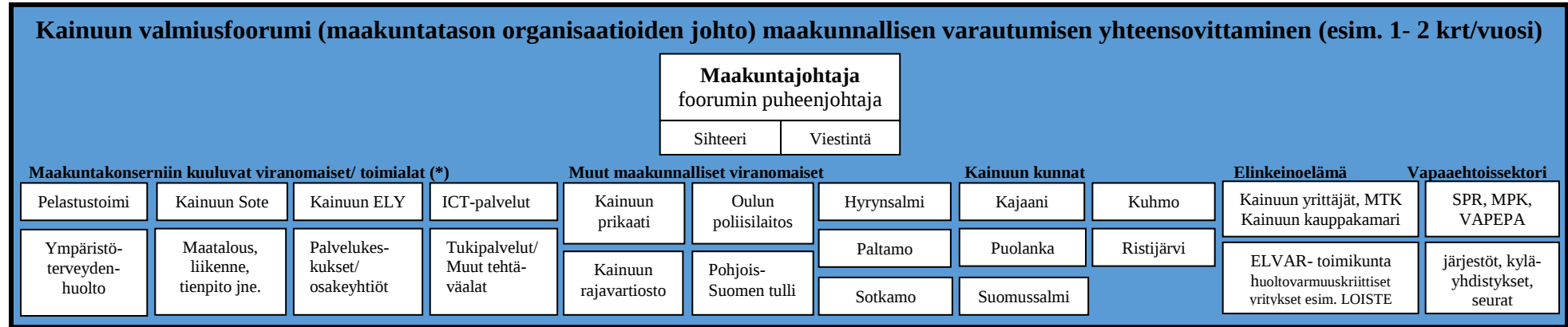

Kainuun maakunnan alueellisen yhteensovittamisen rakenteet – maakunnan yhteinen varautuminen

Asiantuntijat:

- Pelastustoimi
- Sosiaali- ja terveystoimi
- Ensihoito
- Ympäristöterveydenhuolto
- Kainuun ELY- keskus
- Oulun poliisilaitos/ Kajaanin poliisiasema
- Kainuun rajavartiosto
- Pohjois- Suomen tulli
- Kuntien edustajat
- Kainuun yrittäjät
- Elinkeinoelämän edustajat (yhteiskunnan elintärkeät toiminnat)
- Järjestöjen edustajat
- Seurakunnat
- Patoturvallisuus
- Tienhoito
- Viestintä
- jne.

(*) = Maakuntakonserniin kuuluvien viranomaisten/ toimialojen nimet muodostuvat Kainuun maakunnan konsernirakenteen vahvistamisen jälkeen

(**) = Liikelaitos- ja/tai toimialakohtaisten valmiusryhmien nimet muodostuvat Kainuun maakunnan konsernirakenteen vahvistamisen jälkeen.

25.6.2018

Kainuun maakunnan valmiusfoorumin tehtävät: (Strateginen linjaava ja resursoiva taso)

1. Toimii Kainuun maakunnan ylimmän johdon suunnittelu- ja tiedonvaihtofoorumina turvallisuus- ja valmiusasioissa
2. Koordinoi Kainuun maakunnan alueella toteutettavan kokonaisturvallisuuden yhteistoimintamallin muodostumista
3. Määrittää Kainuun maakunnan alueen valmiussuunnittelun painopisteet, resurssit ja yhteiset tavoitteet (esim. vuosittain)
4. Yhteensovittaa Kainuun maakunnan alueen kokonaisvarautumista - tavoitteena Kainuun maakunnan toiminnan jatkuvuus.

Kainuun maakunnan johtokeskus: (Operatiivinen päivittäisen toiminnan johtamisen taso)

1. Toimii ns. arjessa sosiaali- ja terveystoimen/ensihoidon toimialakohtaisena tilanne- ja johtokeskuksena
2. Toimii ns. arjessa pelastustoimen toimialakohtaisena tilanne- ja johtokeskuksena
3. Toteuttaa turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön poikkihallinnollisen seuranta ja arviointityön reaaliaikaisesti Kainuun maakunnan alueella (HE 15/2017, vp, 142 §) (raportoinnin muoto, taajuus ja kohderyhmä kenelle raportti toimitetaan päätetään myöhemmin)
4. Käynnistää turvallisuustilanteen (uhka-arvio) edellyttämät valmiudenkohottamistoimenpiteet Kainuun maakunnan alueella
5. Toimii normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa Kainuun maakunnan johtokeskuksena (HE 15/2017 vp, 141 §).

Kainuun maakunnan alueellisen valmiustoimikunnan tehtävät: (Operatiivinen sisällön tuottamisen ja yhteensovittamisen taso)

1. Ylläpitää Kainuun maakunnan alueen valmiussuunnittelussa tarvittavia yhteistyörakenteita
2. Valmistelelee valmiusfoorumille esityksen Kainuun maakunnan alueen valmiussuunnittelun painopisteistä ja yhteisistä tavoitteista
3. Toteuttaa alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön (esim. 1 krt/ vuosi)
4. Toteuttaa Kainuun maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten suunnitteluprosessin (järjestäjätaho muodostuu harjoituksen aiheen, sisällön ja tavoitteiden mukaan).

25.6.2018

Lainsäädäntöperuste:

Maakuntalakiehdotus HE 15/2017, vp

141 §**Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin**

Maakunnan on valmiussuunnitelmin ja normaaliolojen häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa tapahtuvan toiminnan etukäteisvalmisteluun sekä muilla toimenpiteillä huolehdittava siitä, että sen toiminta jatkuu mahdollisimman häiriöttömästi normaaliolojen häiriötilanteissa sekä poikkeusoloissa.

141 §. *Varautuminen häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin.* Pykälässä asetettaisiin maakunnille normaaliolojen häiriötilanteita ja poikkeusoloja koskeva varautumisvelvollisuus. Maakuntaa koskeva varautumisvelvollisuus koskisi myös lain 4 §:ssä tarkoitettuja maakuntakonserniin ja maakunnan toimintaa kuuluvia organisaatioita. Maakuntien tulisi lisäksi varmistaa, että siltä osin kuin on kysymys palvelujen hankinnasta ulkopuolisilta tahoilta, hankintaa koskeviin sopimuksiin olisi otettu tarvittavat määräykset ostettujen palvelujen turvaamisesta häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa.

Häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa lähtökohtana on toimiminen viranomaisten normaaliorganisaatiolla. Näissä tilanteissa viranomaisten tehtävät saattavat kuitenkin muuttua tai lisääntyä taikka niitä saatetaan myös joutua suorittamaan nopeasti tai äkillisesti. Olosuhteiden vaatiessa tehtäviä voidaan joutua asettamaan tärkeysjärjestykseen. Tämä edellyttää, että häiriötilanteisiin ja poikkeusoloihin on varauduttu jo normaalioloissa. Poikkeusoloihin varautuminen liittyy usein kiinteästi myös toiminnan suunnitteluun poikkeusoloja lievempiä poikkeuksellisia tilanteita varten.

Esimerkkinä varautumistoiminnasta voidaan mainita valmiussuunnitelmat, poikkeusoloja varten tehdyt etukäteisvalmistelut, joilla tarkoitettaisiin esimerkiksi teknisiä ja rakenteellisia ratkaisuja. Muilla toimenpiteillä tarkoitettaisiin esimerkiksi koulutusta ja harjoituksia sekä tilojen ja kriittisten resurssien varauksia. Myös poikkeusolojen viestinnän ja tietoliikenteen suunnittelu on osa varautumista. Varautumiseen kuuluu keskeisesti myös varautumista koskevien ohjeiden antaminen. Koska viranomainen voi laissa säädetyn tehtävänsä puitteissa antaa ohjeita ilman eri valtuutusta, ei lakiin ehdoteta otettavaksi erityistä ohjeiden antamista koskevaa säännöstä.

142 § Alueellisen varautumisen yhteensovittaminen

Maakunnan on huolehdittava seuraavista alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä:

- 1) alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestäminen;
- 2) turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestäminen;
- 3) varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestäminen;
- 4) maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestäminen.

Maakunnan on ylläpidettävä yhteistyössä 1 momentissa mainittujen tahojen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita. Huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen.

142 §. Alueellisen varautumisen yhteensovittaminen. Pykälässä säädettäisiin maakunnalle kuuluvasta monialaisesta ja horisontaalisesta varautumistehtävästä.

Maakunnan tulisi pykälän 1 momentin mukaan huolehtia alueellaan toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyvistä tehtävistä. Alueen yhteisessä varautumisessa kysymys olisi toimijoiden, toimialojen, elinkeinoelämä ja järjestöt mukaan lukien, yhteistyöstä, horisontaalisesta verkostoitumisesta ja laaja-alaisesta varautumisen yhteensovittamisesta. Maakunnan tehtäväksi esitettävä yhteensovittaminen varautumisessa koskisi maakuntakonsernin lisäksi myös alueen muiden viranomaisten, kuntien ja muiden toimijoiden varautumisen yhteensovittamista siltä osin, kuin kysymys on yhteisestä varautumisesta. Elinkeinoelämällä tarkoitettaisiin tässä yhteiskunnan elintärkeiden toimintojen kannalta kriittisiä yrityksiä. Maakunnat voisivat tehdä yhteistyötä myös keskenään huolehtiessaan tehtävistään yhteisessä varautumisessa, ottaen huomioon perustettavalle valtion lupa- ja ohjausviranomaiselle erikseen säädettävän valtakunnallisen varautumisen yhteensovittamistehtävän.

Momentin 1 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen alueellisesti merkittävien riskien poikkihallinnollisen arviointityön järjestämisestä.

Momentin 2 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen turvallisuuteen vaikuttavien toimintaympäristön muutosten poikkihallinnollisen seuranta- ja arviointityön järjestämisestä. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi määräajoin yhteisesti laadittavia ja käsiteltäviä katsauksia turvallisuuden vaikuttavista toimintaympäristön muutoksista ja niiden mahdollisten varautumiseen liittyvien vaikutusten arvioinnista. Tehtävällä ei tarkoitettaisi häiriötilanteiden aikaiseen häiriötilanteiden hallintaan tai johtamiseen liittyvää operatiivista tilannekuvatoimintaa, joka on kulloisessakin tilanteessa asianomaisten toimivaltaisten viranomaisten tehtäviin kuuluvaa toimintaa.

25.6.2018

Momentin 3 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen varautumisen suunnittelussa tarpeellisen yhteistoiminnan järjestämisestä. Tällä tarkoitettaisiin esimerkiksi kokousten ja varautumiseen liittyvien muiden yhteisten tilaisuuksien järjestämistä, yhteisten suunnitteluprosessien toteuttamista ja kehittämistä sekä tiedon jakamista.

Momentin 4 kohdan mukaan maakunnan tulisi huolehtia alueella toimivien viranomaisten, kuntien, elinkeinoelämän ja järjestöjen yhteiseen varautumiseen liittyen maakunnan alueen valmius- ja häiriötilanneharjoitusten järjestämisestä.

Nykyisin aluehallintovirastojen tehtävänä on aluehallintovirastoista annetun lain (896/2009) mukaan kuntien valmiussuunnittelun tukeminen. Maakunnan tehtäväksi ei maakuntalaissa säädettäisi erikseen kuntien valmiussuunnittelun tukemista. Maakuntien yhteisen varautumisen tehtävien puitteissa toteutettava yhteistyö tarkoittaisi käytännössä varautumisessa ja valmiussuunnittelussa tarvittavaa keskinäistä tukea siihen osallistuville.

Maakunnan tulisi pykälän 2 momentin mukaan ylläpitää yhteistyössä edellä mainittujen tahojen kanssa yhteensovittamisessa tarvittavia yhteistyörakenteita. Maakunnille esitettävän yhteistyörakenteiden ylläpitotehtävän tarkoitus olisi varmistaa, että 1 momentissa säädetty tehtävät hoidettaisiin tarkoituksenmukaisissa yhteistyöelimissä ja -foorumeissa. Yhteensovittamistehtävässä ei olisi kysymys johtamisesta, vaan yhdessä tekemisestä, jonka tarkoituksena olisi optimoida eri toimijoiden vastuulla olevaa toimintaa yhteisen päämäärän saavuttamiseksi.

Nykyisin aluehallintovirastot ovat asettaneet alueellisia valmiustoimikuntia, jotka toimivat aluehallintoviraston tukena varautumisen yhteensovittamistehtävässä ja alueellisena yhteistoimintaelimenä varautumiseen ja valmiussuunnitteluun sekä sisäiseen turvallisuuteen liittyvissä asioissa. Toimikunnissa on jäseniä aluehallintovirastosta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksista, valtion turvallisuusviranomaisista sekä alueen kunnista, muusta julkishallinnosta ja elinkeinoelämästä. Alueellisella tasolla on nykyisin olemassa myös maakuntatasolla toimivia varautumisen ja kokonaisturvallisuuden yhteistyörakenteita, -foorumeja ja -elimisiä, joiden toimintamallit ja kokoonpanot vaihtelevat alueittain.

Pykälän 3 momentissa olisi informatiivinen viittausäännös, jonka mukaan huoltovarmuuden turvaamisesta säädetään erikseen. Tällä hetkellä kyseinen sääntely on lähinnä huoltovarmuuden turvaamisesta annetussa laissa (1390/1992). Lain tarkoituksena on poikkeusolojen ja niihin verrattavissa olevien vakavien häiriöiden varalta turvata väestön toimeentulon, maan talouselämän ja maanpuolustuksen kannalta välttämättömät taloudelliset toiminnot ja niihin liittyvät tekniset järjestelmät. Valmiuslain, puolustuslain (1083/1991) ja ulkomaankaupan hallinnosta sekä tarkkailu- ja suojatoimenpiteistä eräissä tapauksissa annetun lain (1521/1994) lisäksi huoltovarmuutta ja varautumista koskevia määräyksiä on lukuisissa erityislaeissa. Ne koskevat muun muassa elintarvikehuoltoa, energiahuoltoa, liikennettä ja viestintää, rahoitushuoltoa, vakuutusala, sosiaali- ja terveydenhuoltoa ja turva-varastointia. Varautumistoiminnassa on otettava huomioon myös Suomea sitovat kansainväliset sopimukset. Valtioneuvosto on lisäksi antanut erillisen päätöksen huoltovarmuuden tavoitteista (87/2013).